Nº. 273. 1834.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag en Maandag 16 en 17 November.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT

Parijs. — In de zitting van gisteren der belgische afgevaardigden, is door de commissie belast met het ontwerp-adres in antwoord op de openings-aanspraak gegeven, en is de discussie over hetzelve op heden benoemd geworden. Zoo is in deze zitting de verslagen commissien, der kamer van de zaken der binnenlandsche bestuur betreffende kommissien.

De kamer heeft eergisteren het rapport der commissie van het adres aangehoord en reeds gisteren dit adres van antwoord na eene korte discussie aangenomen. Door dezelfde kamer is voorts besloten, op voorstel van den minister van binnenlandsche zaken, dat men zich het eerst met het onderzoek van de wet op het gewestelijk beheer zoude bezig houden, waartoe eene speciale commissie werd benoemd.

De commissie voor de bijverheid te Brussel, die met het onderzoek belast is van de petitie, door de katoen-fabriekanten en drukkers ingediend, heeft zich verklaard voor de aanneming van het fransch tarief, dat tot wering van de vreemde katoenen strekt.

— Op donderdag den 20sten aanstaande zal, in eene der zalen van het Museum op het oude hof te Brussel, de inwijding van de vrije universiteit plaats hebben; de burgemeester van Brussel zal het presidentschap daarbij bekleeden en de professor *Barón* de inwijdings-rede houden.

— In het brusselsch blad *l'Eclair* leest men, dat een aantal belgische polen-vrienden, — het gedrag toejuichende der uitgewekene Polen, die een protest hebben in de wereld gezonden tegen de amnestien van keizer *Nicolaas*, — aan het poolsch centraal comité te Parijs eene verklaring hebben ingezonden, welke dus eindigt: » Het indrukwekkend besluit der Poolsche emigratie, om de amnestie van den autocraat te verwerpen, om tot hare hoofdsteden niet weder te keeren, dan met de wapenen in de hand, den bevrijding van het vaderland, en [illegible] hart van Rusland zelfs, de kluisters der menschheid te verbreken, dwingt ons af eene openlijke hulde te betuigen aan zoo veel volharding en heldhaftigheid." — Dit stuk is voorts onderteekend door de volgende belgische revolutie-helden: *Gendebien*, *Lesbroussart*, *Mellinet*, *Bartels*, *Joltrand*, *Duppetiaux*, *Faignoux*, *Demoor*, *Hellebout*, *Schaepe* en dergelijke.

— In den loop der vorige maand zijn te Ostende binnengekomen 51 vaartuigen, waarvan alleen 23 engelsche, metende te zamen 3911 ton, en 21 belgische, metende 2261 ton; uitgevaren zijn 54 schepen, waaronder 20 engelsche, zamen groot 3164 ton, en 19 belgische groot 1468 ton.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 99; Nap. 89; Sp. perpet. 45¼, 45; 3 pCt. 27½; Braz. 78¼.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 12den November.

Men wil dat de samenstelling van het nieuw ministerie bij velen der hooge staatsbeambten en bij lieden van invloed slechts zeer weinig bijval vindt. De hertog *de Bassano*, zich steeds naar alle omstandigheden hebbende kunnen voegen, zal waarschijnlijk even als zijne voorgangers slechts in naam het praesidium voeren, en daar ook zijne ambtgenooten geen staatkundig karakter wordt toegeschreven, meent men dat alles te zamen zoovele hoofden van departementen zullen zijn, die door 's konings wil en toezigt een geheel vormen. Intusschen doen de oppositie-bladen het mogelijke, om hen van de eerzucht der nieuwe ministers op te wekken, en hen meer ontrustelijkheid te doen erlangen. Zoo zijn er sommige, die met veel ophef verhalen, dat de heer *de Bassano* zijn toekomend bestaan zoude restauratie van de revolutie zoude genoemd hebben, dat hij den koning ten stelligste te kennen gaf, dat men geheel tot de beginselen der Julij-omwenteling moest terugkeeren, enz. Het is echter duidelijk, dat deze geruchten in 't algemeen niet het minste geloof verdienen, gelijk het ook wel niet denkbaar is dat koning *Lodewijk Philips* zich met die gevoelens zoude hebben vereenigd.

De heer *Villemain* heeft als vice president van den raad van onderwijs, den nieuw benoemden minister *Teste* zijne demissie toegezonden. Zoo ook verzochten bij de departementen van bestuur onderscheidene beambten hun ontslag.

Men wil dat onderscheidene hoofd-officieren der marine zich zeer ontevreden betoonen over de benoeming van den heer *Ch. Dupin* tot hoofd van dit departement.

De heer *Dupin aîné* heeft zich, zegt men, zoo lang de onzekerheid duurde, geheel schuil gehouden, en kwam eerst gisteren den koning een bezoek geven.

— Volgens eene telegraphische depeche van Bayonne van den 10den dezer, die het *Journal de Paris* mededeelt, zoude de generaal *Mina* bij zijne komst te Pampeluna, als onderbevelhebber in de Baskische provincien zijn geïnstalleerd. Hij werd door de bevolking wel ontvangen.

Bijzondere berigten vermelden, dat bij den 4den dezer eene proclamatie heeft uitgevaardigd, waarbij de insurgenten die de wapenen nederleggen en naar hunne woonsteden terugkeeren, algemeene vergiffenis wordt aangeboden, terwijl zij die in den meedoogenloozen strijd tegen hunne wettige vorstin volharden, met eenen verdelgings-oorlog worden bedreigd, verklarende, dat hij hoezeer in Navarre geboortig, de voorregten waarop men zich beroept en die men behouden wil, als onvereenigbaar met de algemeene wetten van het koningrijk beschouwt.

Uit de nadere bijzonderheden omtrent de gevechten van den 27 en 28sten verleden, blijkt het, dat de generaal *O'Doyle*, die daarbij het leven liet, niet meer dan 6 à 800 man troepen bij zich had, waarmede bij *Zumala Carreguy* eenen geruimen tijd stand hield, doch die, zoodra hun aanvoerder was gesneuveld, in wanorde raakten, en voor het grootste deel werden gevangen genomen of afgemaakt. De gevangen officieren werden op last van *Zumala Carreguy* gefusilleerd, de manschappen bij zijne benden ingelijfd.

— Dom *Miguel* werd den 5den dezer te Nizza gewacht.

Volgens sommigen zoude het gouvernement mede het berigt hebben ontvangen, dat de hertogin *van Berry* zich op dit oogenblik in de Sardinische staten bevindt.

— De fondsen waren heden genoteerd: 5 pCt. kont. 105,05; op tijd 106; 3 pCt. kont. 77,80; op tijd 77,85; Napolitanen kont. 96; op tijd 96,95; Sp. perpet. 5 pCt. 45¼; 5 pCt. 27¼; Cortes 39¼.

VERMAKINGEN.

BREDA, den 15den November.

Hier wij vernemen is dezer dagen bepaald geworden, dat de reizigers, welke van wegen Z. K. H. den Prins Veldmaarschalk verlof bekomen hebben om de grenzen te passeren, ten einde zich naar België te begeven, voortaan verpligt wezen zullen, bij het passeren van de voorposten te Zandert en elders, aldaar opgemelde verloven achter te laten, kunnende zij dezelve, bij het terugkeeren uit België, weder aan de voorposten terug bekomen.

— Volgens berigt van Terschelling van den 10den november, was dien morgen van de reede opwaarts naar het Nieuwe Diep gezeild, Zr. Ms. brik *de Gier*, gekommandeerd door den luitenant ter zee van de 1ste klasse, *J. A. Zoutman*.

— Blijkens het verslag, door de *Commissarissen voor het fonds ter ondersteuning van de minvermogende betrekkingen der Rotterdamsche schutters, welke ter verdediging des Vaderlands zijn uitgetrokken*, geplaatst in de Rotterdamsche Courant van den 13den dezer, hebben de vrijwillige giften, door de burgerij van genoemde stad, sedert October 1830 tot het laatst van Augustus J.l. tot voormeld einde bijeengebragt, de allezins aanzienlijke som van *twee honderd vijf-en-dertig duizend, een honderd vijf-en-veertig guldens en acht en-vijftig cents* bedragen. Ten gevolge van deze zoo milde bijdragen hebben gemelde Commissarissen zich in staat gesteld gezien, om alle de onbemiddelde gezinnen van Rotterdamsche ingezetenen, welke bij de veldschutterij dier stad de wapenen hebben gedragen, gedurende de afwezigheid hunner broodwinners, behoorlijk te ondersteunen en wel ten getale van zes honderd zes-en-tachtig. De daardoor veroorzaakte uitgaven hebben bedragen f 244,663,58, terwijl de stedelijke regering in dit jaar heeft bijgedragen f 9328, tot aanvulling van het te kort door meerdere uitgaven dan inkomsten geboren.

Aan het slot van hun verslag zeggen de commissarissen het volgende:

» Zoo hebt Gij dan, Geachte Medeburgers, door uwe dapperheid, volharding, in dezen een uitstekend blijk gegeven van uwe vaderlandsliefde en van uw standvastig vertrouwen in de wijze maatregelen van onzen geëerbiedigden Koning.

» Zoo staat dan tegen over de lastertaal van kwaadwillige vreemden, als of Vorst en Volk niet eensgezind waren in [illegible]

de stellige daadzaak, dat Gij zóó lang zóó vele duizende guldens *vrijwillig* hebt bijeengebragt om mede te werken tot het bereiken van de onmiskenbare bedoelingen van het hoofd van den Staat, de eere namelijk en de welvaart des Vaderlands."

— Uit Tilburg schrijft men ons, dat er op aanstaanden Woensdag, den 19den dezer, na het gewone Woensdagsche concert, 't welk er door het fraai muzijk der afdeeling grenadiers, onder het bestuur van den heer kapelmeester *Dünkler*, wekelijks met den meesten bijval gegeven wordt, een luisterrijk bal, ter gelegenheid van de verjaring van H. M. de Koningin en der bevrijding van de fransche overheersching, zal plaats hebben.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 12den November.

Volgens berigt uit Stokholm, van den 4den dezer, hebben alle met verlof afwezige officieren aanzegging bekomen, om hunne plaatsen van oponthoud ten spoedigste aan het ministerie van oorlog kenbaar te maken, met de bijvoeging van zich gereed te houden, ten einde op het eerste bevel, tot aktieve dienst te kunnen overgaan. De aanleidende oorzaak tot dezen maatregel was niet in het publiek bekend.

— Z. D. de Hertog van Nassau is gisteren alhier gepasseerd zich naar Berlijn begevende.

— De jongste berigten die men te Berlijn uit Konstantinopel heeft ontvangen, schijnen te bevestigen, dat tusschen de Porte en den Egyptischen Onder-koning zoodanig misverstand was gerezen, dat men dagelijks het begin der vijandelijkheden kon te gemoet zien. Intusschen hadden alle de mogendheden zich eenstemmig tegen den oorlog verklaard.

— Men denkt te Berlijn, dat de graaf *von Redern*, die thans voor de rijkste partikulier in Pruissen gehouden wordt, den teruggeroepen baron *von Bulow* in het gezantschap te Londen vervangen zal.

— In Italie houden velen het voor stellig beslist, dat weldra eene vereeniging van alle boven van dat land, onder het protectoraat van Oostenrijk, zal worden tot stand gebragt.

— Te Odessa is door handelsbrieven berigt ontvangen, dat de pest te Konstantinopel heeft opgehouden.

ENGELAND.

LONDEN, den 12den November.

Het ministerie zal eerstdaags eene belangrijke wijziging moeten ondergaan. Lord *Althorp* namelijk, de tegenwoordige minister van finantien of kanselier der schatkist, is door het overlijden van zijnen vader, den graaf *Spencer*, in diens pairschap opgevolgd, en kan dus, daar de post van kanselier der schatkist niet anders dan door een lid van het Lagerhuis mag vervuld worden, die gewigtige betrekking niet langer blijven waarnemen, terwijl ook het Lagerhuis daardoor van zijnen leider berooft wordt.

De tijding hiervan heeft alhier ter beurze vrij wat opschudding gebaard en eene daling der fondsen veroorzaakt, welke evenwel, volgens onderscheiden berigten, niet zoozeer aan de aftreding van lord *Althorp* als minister van finantien zoude toe te schrijven zijn, als wel aan de vrees, dat met hem het geheele tegenwoordige ministerie te niet gaan, en er dus eene groote verandering in de staatkunde des bestuurs op handen zijn zoude, te meer daar ook het gerucht zich op nieuw verspreid heeft, dat lord *Palmerston* tot gouverneur-generaal van Oostindie benoemd zoude worden. Lord *Althorp* moet namelijk, volgens de dagbladen, zijn stellig voornemen te kennen gegeven hebben, om thans tot het ambteloze leven terug te keeren, en ingeval hij dit werkelijk mogt uitvoeren, vreest men dat lord *Melbourne*, die gezegd wordt den hoogsten prijs op de medewerking van lord *Althorp* te stellen, zich genoopt zou vinden, om als eerste minister zijn ontslag te nemen. Intusschen worden er ook reeds voor het geval, dat lord *Althorp* aan het hoofd eenerlei onder van bestuur geplaatst wierd en dus tot het kabinet blijf behoorde, vele gissingen gevoerd omtrent zijnen opvolger als minister van finantien. Ter beurze werd de heer *Spring Rice*, tegenwoordig minister van Kolonien, als zodanig gedoodverfd, aan wien men dan hetzij lord *Althorp*, hetzij zelfs lord *Grey* ter opvolger wilde geven. Alles bepaalde zich echter tot gissingen, en er was nog niets stelligs omtrent de voornemens der regering bekend.

Niet minder verschillend uiten zich over de vraag, wie thans de moeielijke taak zoude opvatten, wanneer lord *Althorp* zich, sedert de laatste jaren, met zoo veel roem in het Lagerhuis gekweten heeft, en waarvan de bekwame vervulling hem voornamelijk als een steun van het ministerie deed beschouwen. Verscheiden namen worden ten dezen genoemd, maar tegen alle worden zwaarwigtige bedenkingen geopperd, en de stoutsten van de redeneerders der dagbladen daarover, zijn van een bekwamen leider voor het Huis der Gemeenten de grootste en bijna onoverkomelijke moeijelijkheid, welke de bevordering van lord *Althorp* tot het pairschap zal verhorzaken.

— Berigten uit Lissabon tot den 4den november. De uitsluiting van dom *Miguel* en zijne nakomelingen, alsmede zijne verbanning uit Portugal op doodstraffe, is door de kamers met algemeene stemmen toegestemd. Ook is in die der afgevaardigden het vraagstuk wegens de wettigheid der benoeming van den hertog van Palmella tot voorzitter van 's Konings Raad, met eene kleine meerderheid, vóór dien staatsman beslist. — De admiraal *Napier* is uit Lissabon in Engeland teruggekeerd.

— Men spreekt van het aanwerven van twee regimenten lansiers hier te lande voor het leger der Koningin van Spanje.

— De verkiezingen in de Vereenigde Staten van Amerika loopen meestal ten voordeele der zoogenaamde bankpartij uit, zoodat het te achten is, dat de president *Jackson* genoodzaakt de meerderheid voor zich zal hebben.

Gisteren waren de 3 pCt. gecons. 91 à ½; Spanje 57 à ⅝; Portugal 36½ à ⅝; Holland-2½ pCt. 52¼ à ½; en ditto 5 pCt. 99⅛ à ¼.

De beide nieuwe Belgische Universiteiten.

De oprigting en opening van twee nieuwe Universiteiten in Belgie behooren tot de opmerkelijke gewrochten der Belgische omwenteling; of dezelve echter zullen medewerken om algemeene beschaving en verlichting te bevorderen, zal de tijd moeten leeren. Wanneer men intusschen de bewegoorzaken dezer nieuwe instellingen van een weinig naderbij beziet, dan toch zoude men moeten twijfelen, of derzelver eigenlijke doeleinden werkelijk verbreiding van kennis en ware verlichting beoogen.

Wij zien hier tegen over elkander twee partijen, die, ware omwenteling daar te stellen, elkander de hand reikten, doch die, zoodra hare aanvankelijk geopperde wenschen voldaan waren, zich ook wederom van elkaar scheidden, om, elk op zich zelve te werken. De eerste en voorzeker de magtigste partij had, door haren invloed bij de nieuw opgeworpen regering de hoovaardij gekregen, doch weldra zag deze partij in, dat, wilde zij dien invloed blijven behouden, zoowel op de regering als op het volk, of anders gezegd, wilde zij hare tegenwoordige magt duurzaam vestigen, er dan ook in de eerste plaats moest gezorgd worden, dat het opkomend geslacht beter volgelingen, eene naar het belang der zaak geëvenredigde opvoeding konde genieten. De gerestigde hoogescholen, onder gouvernementstoezigt, voor de algemeene belangen werkzaam, en alzoo aan dat algemeen belang, en aan het gouvernement afhankelijk, konden, naar het inzien van de hoofden dier partij, genoegzaam in de aangewezene behoefte voorzien. Dit konde alleen bereikt worden door eene instelling, die, uitsluitend gehoorzamende aan den geheimzinnigen wil eener magtige partij, dien ten gevolge kunst en wetenschap, aan den leiband van theocratische leerstellingen, kon dienstbaar maken aan het vermogen, om regeerders en geregeerden aan eene *onzigtbare* magt op aarde te doen gehoorzamen.

Wanneer men met eenige aandacht de *acta* van de instelling der *Catholieke Universiteit*, te Mechelen op den 10den Aug. jl. uitgevaardigd, gelezen en in verband met de staatkundige woelingen dier partij beschouwd heeft, dan zal het vermoeden, dat de bedoelde hooge-school haar aanzijn aan de bovengestelde overwegingen verschuldigd is, niet zoo geheel onwaarschijnlijk voorkomen. Wij willen nu geenszins betwisten, dat er in die instelling geene grondige geleerdheid zoude kunnen opgedaan worden; wij zouden zelfs *a priori* het tegendeel willen beweren; maar in gemoede moeten wij twijfelen, of juist van die grondige geleerdheid een, voor het algemeen nuttig, of, in het belang der ware verlichting en beschaving, heilzaam voetspoor zal aangewezen worden.

De tweede bedoelde partij had ook een doel te bereiken, bij de omwenteling, welke ieder onpartijdig beschouwer, die België in Augustus 1830 zoo gelukkig zag, verbaasde. Slechts gedeeltelijk mogt zij dat doel bereiken, en dan nog maar in zoo verre, als de bovendrijvende partij dat gedeelte voorloopig wilde toestaan. De oprigting der zoo even genoemde hooge-school bragt ook deze partij tot nadenken. Hoeverre de eerste partij vooruit tot gezien, en hoeverre zij partij nog vooruit zag, lag nu voor het Belgische liberalismus open. De drijfveeren voor de handelingen der eerst bedoelde partij werden kenteekenend door het intellectueel vermogen te versterken, schiep zij zich, ook voor het vervolg, krachtige wapenen, om hare tegenpartij des te zekerder te bedwingen, en deze ingeslagen weg geleidde, vooral in België, tot een, zeker doel. Om nu zooveel mogelijk de dreigende gevolgen dezer oprigting, die den meer-exact-Belgischen [illegible] te voorkomen, of voor 't minst zooveel mogelijk te neutraliseren, besloot de liberale partij — de ongodisterij der fransche encyclopedisten toegedaan — om voor hare belangen ook eene opvoedings-instelling te vestigen, bijzonder ingerigt, om kunst en wetenschap in verband te brengen met de nieuwe staatkundige begrippen, ten einde door dezen weg hare partij in alle oprigten te versterken, en ook met haar intellectueel vermogen in het strijdperk te kunnen blijven.

Aan deze concurrentie hebben de beide nieuw opgerigte hooge scholen haar bestaan te danken. Het gevolg daarvan zal België weldra ontwaren, de beide partijen zullen zich meer en meer afscheiden, het hooger onderwijs eene geheel verkeerde rigting aannemen, en de overige instellingen voor dat onderwijs moeten

weldra hare lessen staken, indien zij niet door gebrek aan leerlingen daarin, op eene minder waardige wijze, wilden genoodzaakt worden.

Voor het onderhouden der onrust, der staatkundige twisten en der gedurige woelingen van zekere partijen, is alleen een wetenschappelijke grondslag gelegd, die door zijn aard het eigenlijke volk meer en meer zal terug zetten uit den kring, waarin dezelfs ware belangen overwogen en bevist worden. Ware verlichting en beschaving zullen daardoor het meest winnen, juist, omdat die op niet meer algemeen zullen bevorderd, maar het uitsluitend eigendom van slechts enige zijzelvige partijen worden zal.

Wij zeiden bij den aanvang van dit verhaal, dat deze instellingen opmerkelijke gewrochten der Belgische omwenteling waren; zij zijn dit in alle opzigten, omdat zij de grondstellingen dier omwenteling in volgende geslachten, wanneer het tot dier omwenteling geene gelukkiger wending neemt, moet overplanten; doch heb zijn de gevolgen der geproclameerde onbeperkte vrijheid van het onderwijs, welke, zoo het heette, in het belang van het volk geëischt, — tot deszelfs ongeluk en geheel ten nadeele van ware verlichting en algemeene geestbeschaving verkregen is. Voort laat dit,

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — Van Bulwers *Laatste dagen van Pompeji* is eene derde vertaling in het Hoogduitsch (zie ons n°. van 11 Donderdag) te *Aken* in 't licht gekomen. — Op het graf van Kaspar Hauser te *Ansbach* is een gedenksteen opgerigt met dit opschrift: *Hic jacet Caspar Hauser, demigmo sui temporis. Ignota nativitas. Occulta mors MDCCCXXXIII.* d. i. Hier ligt *Kaspar Hauser*, het raadsel zijner eeuw. Zijne geboorte is onbekend. Zijn dood een geheim. — De Natuurkundigen Schimper en Wiest, die sedert lang, op hunne reis naar *Egypte* en *Arabie*, in de bogt van *Cephalonia* schipbreuk hebben geleden, zullen nu over *Zante* hunne reis naar *Alexandrië* voortzetten. De koning van *Würtemberg*, die deze reizigers tot volvoering van hunne wetenschappelijke onderneming, milddelijk ondersteund heeft, heeft hun op nieuw uit zijne bijzondere kas, eene som van 1000 florijnen toegezonden. — De Groot-hertog van *Oldenburg* heeft, gelijk de Heidelbergsche Jurist, in overeenstemming met *het meerderdeel* der Staten van het Duitsche Verbond, aan zijne onderdanen het studeren op de Universiteiten van *Zurich* en *Bern* verboden. — Te *Meinidgen* is eene verordening van den Groot-Hertog uitgevaardigd, waarbij aan de Homoeopatische Geneesheeren wordt toegestaan, zelve de door hen voorgeschrevene geneesmiddelen te leveren, onder bepaling echter, dat zij eerst voor de Geneeskundige Commissie zullen moeten bewijzen, tot het vervaardigen der homoeopatische geneesmiddelen bekwaamheid en hulpmiddelen te bezitten; dat zij van de behandelde zieken en toegediende middelen een [illegible] dat zij geene andere, dan homoeopatische artsenijen zullen afgeven, en dat zij deszen gebeel *gratis* zullen leveren. — In de nabijheid van den straatweg van *Mentz* naar *Worms*, tusschen *Dienheim* en *Ludwigshöhe*, is voor eenige maanden, 7 a 8 voeten onder de aarde, een merkwaardige Romeinsche gedenksteen gevonden, welke thans op zijde van den straatweg, in eene nis van witten steen, met een dak tegen wind en regen beschut, is opgerigt. Deze steen is 9 voet 3 duim lang, 3 voet breed en van boven met lofwerk versierd. Op denzelven is een persoon afgebeeld, met een toga omhangen en rustende op eene sopha. Voor hem staat een drievoetig tafeltje en links een wachtende jongeling. Op eenigen afstand staat een krijgsman in volle wapenrusting, en tusschen deze beelden de woorden Silius Attonis F. Eq. Alae Picent. An. XLV. Stip. XXIV H. F. C. dat is: *Silius, Atto's zoon, ruiter bij de Picentinische ruiterbende, in den ouderdom 45 jaren, na 24jarigen dienstijd overleden. Zijne erven hebben voor hem dit gedenkstuk laten oprigten.* Deze steen is vooral daardoor merkwaardig, dat het waarschijnlijk het eenige gedenkteeken is van de dappere *Ala Picentina*. De gemeente *Dienheim* heeft daarin een belangrijk geschiedkundig monument uit de 1ste eeuw, daar ten tijde van den opstand van Civilis, 70 jaren na onze tijdrekening, eene ruiterbende deze streken doortrok. (*Tacitus Annal. 4de Boek.*)

Zweden. — De algemeen roemrijk bekende Zweedsche rijkshistorie-schrijver en oudheidkenner, de Heer Jonas Hallenberg, is te *Stokholm* in den ouderdom van 86 jaren overleden.

Engeland. — Men is te *Londen* bezig het plan te vormen tot het stichten van een groot muzijkgebouw, bijzonder ook geschikt tot het uitvoeren van groote Oratoriums. Men is op dit denkbeeld gekomen, omdat de bestaande burgerlijke gebouwen daartoe niet geschikt zijn, en omdat vele naauwgezette gemeenten ongaarne de kerkgebouwen daartoe zien bezigen.

Frankrijk. — Een vreemd verschijnsel in een land, 't welk men uitsluitend voor het land der vrijheid en der beschaving wil doen doorgaan, is de poging der Professoren van de Regtsgeleerde Faculteit te *Parijs*, om den Zwitserschen geleerde Rossi, tot Hoogleeraar in de Staats-huishoudkunde te *Parijs* benoemd, als zoodanig te weren, onder voorwendsel dat hij geen Diploma van de Parijsche Faculteit heeft. In vroegere dagen had men te dien aanzien verlichtere denkbeelden. De oude Universiteiten van *Bologna*, van *Cambridge*, van *Oxford*, van *Praag*, van *Leipzig*, die van *Parijs* zelf, en zelfs de inrigtingen van onderwijs bij den Pausselijken Stoel, waren gewoon geleerde buitenlanders aan zich te verbinden, tot groot voordeel der wetenschappen. Wat de Classische Letterkunde aan Ruhnkenius en Wijttenbach te danken heeft, door dat zij in *Holland* een nieuw vaderland gevonden hebben, is bekend, om niet te spreken, hoe eenlangs Rosen voor de Oostersche Letterkunde naar *Londen* is beroepen. Maar de Fransche Geleerden, schijnen de buitenlandsche geleerdheid, gelijk de Fransche fabrikanten de buitenlandsche fabrikaten, te willen buitensluiten. Het is echter niet te verwachten, dat de bloem van de Regtsgeleerde Faculteit te *Parijs*, in het doordrijven van hun veehoudersbesluit zullen slagen. — Bij gelegenheid van de uitgave van het nieuw en kostbaar botanisch plaatwerk over de Dahlia's [vermeld in ons n°. van 10 Maandag en Maandag] heeft, in de vergadering van het Genootschap voor Praktischen tuinbouw (*d'Horticulture pratique*) te *Parijs*, van den 6 October, de Heer Jaume Saint-Hilaire een bericht gelezen over de geschiedenis van de Dahlia's, en derzelver verspreiding in *Europa*. Volgens dit bericht, is de Dahlia in *Europa*, het eerst bekend geworden door den Directeur van den kruidtuin te *Madrid*, Cavanilles, die in zijne *Icones Plantarum*, uitgegeven in 1791, eene ongekleurde afbeelding en beschrijving heeft gegeven van deze bloem, welke aangebragt was door Don Louis Née, een Spaansch kruidkundige, die, behoorende tot de reis-onderneming om de wereld van Malaspina, op eenen landtogt van *Mexico* naar *Chili*, eenige bloembollen had opgedaan. Hij noemde de hier bedoelde soort naar den Zweedschen kruidkundige Andreas Dahl, die over de verschillende stelsels van kruidkunde geschreven heeft. De Dahlia's, door Cavanilles afgebeeld, hebben slechts enkele en zeer kleine bloemen, zoodat men ze bijna zoude houden voor stamouders zou aannemen van de schoone en welige verscheidenheden, waardoor thans deze bloem onze tuinen versiert. De Dahlia's, in den plantentuin te *Madrid* gekweekt, bleven overigens onbekend, tot dat een jong beoefenaar der Botanie, Thibaut, die verbonden was aan de ambassade van Lucien Buonaparte, een pak Dahlia-bollen met een courrier van het gezantschap naar *Parijs* zond, aan den Heer André Thouin. Door dezen bekwamen bloemkweeker heeft zich deze fraaije bloemsoort spoedig vermenigvuldigd, zoodat zij thans door geheel *Europa* in menigte verspreid is. Een Duitsch botanist heeft den naam van Dahlia door dien van *Georgina* willen doen vervangen, doch deze poging is niet gelukt: maar de Heer Saint-Hilaire geeft zijn voornemen te kennen, om de verschillende soorten te herdoopen, en aan de soort, welke *George Dahl* heet, den naam van *Louis Née*, aan andere dien van *Cavanilles*, *Thibaut*, *Thouin* te geven, en zoo ook de overige varieteiten te noemen naar de personen, die tot de kweeking of de kennis der Dahlia's iets hebben toegebragt, en alzoo ook aan eene den naam te geven van den uitmuntenden teekenaar van Spaendonk.

Nederlanden. — Onze Letterkunde heeft het verlies te betreuren van een jeugdig vernuft, waarvan zij nog slechts weinige vruchten heeft mogen genieten, maar vruchten van de beste en geurigste in hare soort. Onder de menigvuldige voortbrengselen van proza-stijl, in de laatste jaren in 't licht gekomen, onderscheidde zich bijzonder de Roman *Hermingard van de Eikenterpen*. Bij eenen keurigen stijl merkte men daarin op, dat de schrijver eene meer dan gewone oudheidkennis aan eene levendige verbeelding en een poëtisch gevoel paren moest. Intusschen had de zedigheid des schrijvers zijnen naam verborgen doen blijven; maar gaarne volgde men in den Almanak voor het Schoone en Goede, die Stukjes op, welke werden aangediend van den schrijver te zijn van *Hermingard van de Eikenterpen*. Zoo herinnert men zich het *Altaarstuk Meerhuijzen*, en zoo is ook nog het verhaal de *Kaninefaat* een sieraad van den jaargang 1836 van het genoemde jaarboekje. Deze schrijver nu heette Arnout Drost, en deze schrijver is, Helaas! in den ouderdom van 24 jaren, op den 5 dezer, te *Amsterdam* overleden. Behalve de opgenoemde schriften, heeft men van hem nog een klein stukje, getiteld *Wenken en Mijmeringen*, voorts de keurige vertalingen van Krummacher's Johannes, van Schmids *Roza van Tannenburg* en *het Bloemkorfje* en van *Odo en Amanda* van En. Jacobs, terwijl hij voorts nog in onderscheidene Tijdschriften bijdragen had geleverd. Drost had zich aan de Predikdienst toegewijd, en men moet zich verwonderen over de arbeidzaamheid van den jongeling, die reeds op dien leeftijd, eene zoo groote belezenheid bezat en zulke uitmuntende geestvrüchten had voortgebragt. — Op aanstaanden Maandag, den 17 dezer, zal in ons vaderland, het vijftigjarig bestaan der Maatschappij *Tot nut van 't Algemeen*, welke juist op dien dag invalt, en waarvan de algemeene gedachtenisviering bij de Vijftigste Algemeene Vergadering te *Amsterdam* heeft plaats gehad, bij de onderscheidene Departementen in 't bijzonder gevierd worden. In eenige Departementen zullen dan tevens medailles worden uitgereikt aan personen, die door menschlievende daden zich hebben verdienstelijk gemaakt, gelijk dit onder anderen het geval zijn in het Departement *Breda*, waar het feest insgelijks met gepaste plegtigheid zal gevierd worden.

Graanmarkt te Amsterdam,

VRIJDAG, *den 14den November.*

TARWE. — Met weinig handel, bij vorige prijzen verkocht 129 ℔ bonte Pools. *f* 205; - 129 Maagdenburger. *f* 175; - 130 N. Gron. Hoogl. *f* 164; - 127 Rostocker *f* 166.

ROGGE. — Als boven: 121 ℔ Drents. *f* 140; - 117 O. Pruis. *f* 148.

GERST. — Hooger afgedaan: 104, 105 ℔ Oldenb. wint. *f* 110, 112.

HAVER. — Met veel handel, goed prijshoudend: 75, 76 ℔ Voer *f* 75, 76; - 88 dikke *f* 92; - 80 Voer 80; - 82 Deens. *f* 78; - 72, 88 N. dikke *f* 73, 88.

Beurs-prijs der Effecten, te Amsterdam.

VRIJDAG, *den 14den November*

	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
NEDERLAND, pCt.			
Werk Schuld	2	52	52 1/16
dito dito	5	99 1/4	99 1/8
Uitgestel. dito.			99 3/4 5/8
Kansbill. dito.		22 5/8	22 3/4
Amort. Synd.	4 1/2	90 5/8	91
Ditto dito	3	74 1/4	74 1/2
Schatkist-bill.	6	100 1/4	100 1/2
Oorlogslast.	5	100 1/8	
Leening 1814/16.			
Hand. Maats.	4 1/2	100 1/4	
FRANKRIJK.			
Tast Grootb.	3	78 1/2	
Engelland.			
Ditto 12 Aug.	3		
SPANJE.			
Certific. Amst.	5	45 1/2	45 3/8
Ditto f 1000.	3	27 1/2	27 3/8
Ung. 3 pc. Sch.	5	14 3/8	14 1/2
Cort. P. Lond.	5	40 3/8	41 1/4
KANADA.			
Certific. 1 & 2.	5	88 1/2	
Ditto Falc. & C.	5		
Leen. Lond.	5		
RUSSLAND.			
Obl. Hope		103	
Ditto Loth.	5	103 5/8	

		laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
Cert. dito	18	5	98 1/2	98 1/2
Obl. te Lond.		5		
Cert. te Hamb.		5		
Inscr. in Assig		6	67 1/8	67 1/4
Certifs. dito.		6		
POLEN.				
Aand. L. fl. 300			120 1/2	
PRUSSEN.				
Ditto dito R. 50.			107	107 1/4
Neg. L. 1830.		4		
OOSTERRIJK.				
Aand. L. f 100.			260	
Dito dito 250.		4	433	
Metalliek.		5	98 3/8	98 1/2 98 3/4
Dito Ligen.		5		
Dito Loten.		2 1/2		
Obl. Goll. & C.		5		
Dito		4		
Ween. B. act.		3		
N. Ween. Aand.			680 1/2	681
DENEMARKEN.				
Leenste Lond.		3		
BRAZILIEN.				
Dito Rotsch.		5	78 3/8	78 1/2
GRIEKSCHE.				
Ditto te Lond.		5		

*** Heden is overgebracht van onzen ZOON, G. W. H. M. DE WAAL, geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwd-Vader.

Breda, den 14den November 1834. Mr. G. H. TELDERS.

De volgende brief van ANNA MARIA DE KLEYN, dient in antwoord op de Advertentie van den Heer BREEKPOT, Agent van de Brusselsche Maatschappij, in de *Bredasche Courant* van 9 en 10 November 1834.

Hierbij overvalen ik UEd., dat gemelde annonce (zie *Bredasche Courant* 9 November 1834) alhier door mij, noch met mijne toestemming, in de dagbladen geplaatst is. Echter zal ik UEd. niet behoeven te schrijven, welke zaken gedaan heeft, en om welke oorzaken dezelve geschiedden.

Dit liefde voor de waarheid meld ik UEd. dit, en heb de eer mij te noemen,

ANNA MARIA DE KLEYN.

De Heer BREEKPOT heeft zeer goed gezegd in zijne Advertentie: *alsteen heeft zij geene vergoeding gehad*; een ieder kan dat begrijpen, dat zij geene vergoeding kon krijgen, in den tusschentijd, dat den Heer Agent van de Brusselsche Maatschappij in onderhandeling was met de Directie, waarna haar de brandschaden vergoed zijn, (zie *Bredasche Courant* 1 en 2 December 1833.)

Wat nog deswege door de Tielsche Maatschappij mogt gezegd worden, zal ondertusschen blijven.

J. GILLEMANS,
Agent van de Brusselsche Brand-Waarborg-Maatschappij.

*** Uit hoofde van gemaakte jaren wordt ter overneming aangeboden: de welbekende KAARSENMAKERIJ van JAN VAN DEN BROEK, te Breda; het WINKELHUIS, des hegerende, daarbij *te Huur*.

*** In het *Hotel der Nederlanden*, te Breda, verlangt men op eene voordeelige huur TWEE MEIDEN, haar werk wel verstaande. Adres bij P. VAN DEN BROEK aldaar.

*** Bij den ondergeteekende zijn weder in verschillende grootten en tegen zeer billijke prijzen te bekomen: BEESTERS en PLANTSOEN van de zoo *sierlijke* als *stil* wassende harde houtsoort *Acer Negundo* of *Eschdoorn met Essebladt*, thans algemeen genoegzaam voordeelig bekend, alsmede van de *Witte Moesbeziesboom*, geënt en ongeënt, of zoogenaamde *Kaanplanten* van f 3 per stuk tot f 5 per 100 stuks.

De aanplanting van deze koesbare houtsoort kan niet genoeg aangeprezen en aangemoedigd worden, als kunnende alleen daardoor de invoering der Zijdeteelt daargesteld worden; der Zijdeteelt: eene bron van welvaart en voorspoed welkers weergaêa voor Oud-Nederland niet bestaat, daar dezelve eene oneindige bron van volksvlijt kan daarstellen, welke den bloei van Landbouw, Fabriekwezen en Handel bevordert, zonder dat eenige tak van Nijverheid hoegenaamd daardoor kan worden benadeeld en welke deszelfs *débouchés* niet buitenslands behoeve te zoeken, daar dezelve bij onze inlandsche fabrieken gevonden worden, terwijl het bovendien, reeds uit de in het groot genomen proeven genoegzaam bewezen is, dat de Oud-Nederlandsche Zijde, die van Italien, as Essenbrijk in nabijheid gewassen, niet overtreft.

op den ouden Kuwenberg de St. Michiels.

Gestel, provincie Noord-Braband. H. BERAIL.

*** J. DUPPEN, Kaashandelaar en Handelsmaker te Nymegen, heeft weder vervaardigd een groot Assortiment CIRCELDAM KAASCHELS, in differente soorten, en voor de civielste prijzen.

*** NAAMSCHE VLOERPLAATJEN van verschillende maat, te bekomen bij T. H. WOLVANGER, Mr. Steenhouwer te 's Hertogenbosch.

PUBLIEKE VERHUURING.

W. GEVAERTS, Agent te Dordrecht, zal belast met de Administratie der Goederen van de Algemeene Nederlandsche Maatschappij, als daartoe behoorlijk gemachtigd, ten overstaan van den Notaris J. D. SCHULTZ VAN HAEGEN, residerende te Dordrecht, in het Logement *Bellevue*, op den Boom, publiek te Verpachten:

Eenige perceelen HOOI-, WEI-, GRIENDLANDEN en KOETGORSEN, gelegen onder Dussen, Werkendam, Heukelum en Vuilcoten.

Nadere informatien te bekomen ten kantore van den Agent voornoemd.

STOOM-JAGT PRINSES MARIANNE.

van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,

November 1834.

Van *Middelburg*.	Van *Rotterdam*.
Donderd. den 20, 's morg. 6 uur	Dinsdag den 18, 's morg. 5 uur
Zondag " 23, " 6 "	Vrijdag " 21, " 5 "

*** BIJ GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Ole 's Bosch, is dezer dagen gekomen en wordt eerstdaags verzonden:

DE VOLKS ALMANAK *voor R. Cath. voor* 1835. Vijfde Jaargang, vermeerderd met een fraai Plaatje, benevens eene opgave van alle Marktdagen in de provincie Noord-Braband, mitsgaders eene naauwkeurige opgave van het Vertrek en Aankomst der Diligences, Stoombooten, Vracht-Karren, Posten en Boden te 's Bosch, en een Mengelwerk van nuttige stukjes, in gr. 16°. voor den geringen prijs van 25 cents.

Den Boekhandelaars JOH. NOMAN EN ZOON, te Z.-Bommel, debiteren met veel succes:

VOORPOSTEN-DIENST DER LICHTE RAVALLERIE. *Mijne Herinneringen*, door F. de Bauce, Luit.-Kolonel. Uit het Fransch vrij vertaald, door een Officier der Lichte Ravallerie. Opgedragen aan Zijne Excellentie den Heer Lt.-Generaal A. B. TRIP VAN ZOUTLAND, in 8°. 12 op velin papier à f 2,50.

AANKONDIGING.

BIJ M. WESTERMAN EN ZOON,

WORDT UITGEGEVEN EN ALOM VERZONDEN:

DE LEIDSMAN DER JEUGD.

Van dit werkje, ingerigt om de Jeugd eene aangename en door afwisseling vermaakgevende lectuur aan te bieden en waarin de Vaderlandsche Geschiedenis bijzonder behandeld zal worden, zal wekelijks een stukje van 32 bladzijden, voor den geringen prijs van 10 cents, in het licht komen. Het eerste stukje, benevens Prospectus zijn alom verzonden.

VERZAMELING VAN VOORTBRENGSELEN VAN UITHEEMSCHE VERNUFTEN.

4e STUKJE.

INHOUDENDE PROEVEN UIT DE DICHTERLIJKE WERKEN VAN SIR WALTER SCOTT,

DOOR

D. E. MULLER,

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR DE MAATSCHAPPIJ EN LETTERKUNDIGE WERELD.

OOK WORDT HIJ DEZELFDE UITGEGEVEN:

Handleiding voor min of meer geoefenden in het ITALIAANSCH BOEKHOUDEN.

*** H. FRIJLINK, te Amsterdam, geeft heden uit en heeft alom verzonden:

I. NEDERLANDSCHE VOLKS-ALMANAK voor 1835. (*Vijfde Jaargang.*) Bijdragen van onderscheidene Nederlandsche Dichters en Proza-schrijvers, en voorts met Platen van de Heeren *Ten Cate*, *Oosterhuis*, *Nieuwhoff* en *Feldwaard*. De prijs is, ingenaaid 60 cents, en in karton en koker, verguld op snede, f 1,20.

II. Een *tweede en vermeerderde druk* van den NEDERLANDSCHEN VOLKS-ALMANAK voor 1831. (*Eerste Jaargang.*) Gedrukt op het formaat der volgende jaren en versierd met *nieuwe platen* van de Heeren *Haanen*, *Oosterhuis*, *Tyler van Elven* en *Feldwaard*. Onderscheidene medewerkers van dit Jaarboekje hebben dezen herdruk met nieuwe bijdragen in Proza en Poëzij vermeerderd. De prijs is, ingenaaid 50 cents. Hetzelfde, achter van den *eersten druk* (die 50 cents gekost heeft) kunnen hun Exemplaren, mits bijbestelling van 10 cents, in alle Boekwinkels tegen dezen *tweeden druk* inruilen. Ook zijn Exemplaren in karton en koker, verguld op snede à f 1,20 te bekomen; doch deze moeten voor rekening ontboden worden.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.